Dan, het HOOFDBLAD is aan lezenswaardigen inhoud nog rijker.

Van P. KAT PZN. het eerste stuk van een, voorlooper ik kan beoordeelen, van studie getuigende en mooi gelillustreerde beschrijving van JAPAN en van L. K(upérus) in zijn rubriek: WAT DE DIEREN DENKEN, een alleramusantst geschreven stukje waarin hij ditmaal de HAGEDIS heel interessant van haar zelf laat vertellen.

Daartusschen de eerste van een aantal schetsen, die Mej. H. S. S. K(uyper), een der twee vaste medewerksters, in TIMOTHEUS, van zins is te plaatsen. Zij zijn ontnomen aan een boek, dat onder den titel: IN HET LAND VAN GUIDO GEZELLE, in het najaar zal verschijnen. Déze schets heet „Binnenleidinge" en heeft als motto dit ietsje van GEZELLE:

Ach! 'k En gave van al het schoone,
dat de heldere zonne siet,
— Vlanderen, Vlanderen spant de kroone, —
neen, — ik, nog mijn Vlanderen niet!

'n Vlot gestileerd, van warme bezieling voor Vlaanderens verleden en heden, ellende en heerlijkheid getuigend schetsje.

Moge mijn hier de-aandacht-weer-eens vestigen op TIMOTHEUS er toe bijdragen om dit familieblad, ook in die christelijke kringen onder ons waarin het tot dusver onbekend was, toegang te verschaffen.

En steune men het, wat ook voor een familieblad een levensvraagstuk is, al meer met advertenties.

2. J. J. KNAP. DE MAN VAN SMARTEN. Stichtelijke Overdenkingen voor de huiskamer. Te Groningen bij J. B. Wolters' U. M. 1913.

Met dit boek heeft Ds. KNAP hervormd predikant te Groningen, wiens voortreffelijke CATECHISMUS-verklaring ik hier voor eenigen tijd besprak, de passie-litteratuur niet alleen vermeerderd, maar ook verrijkt.

Ook met dit passie boek is het, even als met zijn reeds vroeger uitgegeven IN DE VELDEN VAN EFRATA, de bedoeling van den geachten Schrijver, „om den Bijbel de eereplaats in het huisgezin te hergeven door een gedeelte van zijn inhoud iets dichter te brengen bij hoofd en hart."

De lezing dezer beschrijving van de lijdensgeschiedenis van onzen Heiland heeft mij den indruk gegeven, dat het gedeelte der Schrift waarvan die geschiedenis de inhoud is, door de wijze waarop KNAP het hier behandelde, metterdaad iets dichter kan gebracht bij veler hoofd en hart.

Van de eerste lijdensaankondiging aan de discipelen tot de graflegging wordt in XXXIV hoofdstukken de passie onzes Heeren verhaald.

Zóó verhaald, dat zij u als voor de oogen geschilderd wordt en toch met die soberheid welke bij dit heilige voegt; dat het de kennis der historische bijsonderheden verrijkt, zonder ook maar een oogenblik de geestelijke beteekenis uit het oog te doen verliezen; en ook zoo, dat het u een blik doet slaan in het heiligdom van de ziel van uw Helland en in wat omging in de harten van de menschen, die zich om den Lijder bewegen, maar toch altijd zoo, dat de Man van Smarten zelf, als de lijdende knecht des Heeren, als de verwerver van de zaligheid zijns volks, in het middelpunt blijft.

Dit boek is rijk aan leering en vertroosting, en stichtelijk in den schoonen zin van „opbouwend".

3. Dr. A. VAN VELDHUIZEN, OP DE PASTORIE. Een bundel toespraken. Utrecht. G. J. A. Ruys. 1913.

Dr. VAN VELDHUIZEN is hoogleeraar vanwege de Ned. Herv. Kerk te Groningen. Naar ik meen, opvolger van Prof. A. J. TH. JONKER.

Als zoodanig doceert hij o. m. de praktische Theologie, of zooals dat bij ons heet: „de diakonologische of ambtelijke vakken".

Dat is zooveel als de theorie van de praktijk.

Deze bundel bevat toespraken, waarmee de professor, in de nog betrekkelijk weinige jaren dat hij zijn ambt vervult, zijn colleges heeft geopend.

Het zijn er vier, waarvan de oudste drie al vroeger een onderdak kregen in de „Stemmen voor waarheid en vrede".

I. De Pastorie, II. Natuur en ambt, III. Gemeenzaam met het Heilige, IV. De gezondheid van den Evangeliedienaar.

Dr. VELDHUIZEN laat daarbij deze opmerking voorafgaan: „De toespraak waarmede men zijn studenten en candidaten na de vacantie begroet, is geen wetenschappelijk college en evenmin een preek".

Dat is een stelling waar ook ik niets zou tegen weten te zeggen.

Maar al is het ook, dat de hoogleeraar in deze vier toespraken noch doceert, noch preekt, ik wil wel zeggen, dat hij er, naar mijn meening, toch wel door leert en door sticht.

En dat zal hij er zeker, theologanten, ook niet hervormden en theologen, die al in de pastorie zitten, ook in 'n niet-hervormde pastorie, meê doen.

Er is in deze toespraken bij weldadig aan doenden humor een idealisme, dat niet minder weldadig aandoet.

Het ideaal weer eens scherp te zien afgeteekend; het „Sein-sollende" weer eens kort en boodig zich te hooren toeroepen, kan er den eerbied weer voor inbrengen en, als een goede christelijke zielszorger, zegt VELDHUIZEN niet alleen hoe het „behoort te zijn", maar ook hoe het komen kàn.

Hij bezit daarbij de gave om tegen het nalaten van heel eenvoudige, maar toch voor de pastorale praktijk onmisbare dingen, zoo te waarschuwen, dat het een indruk nalaat die blijft, en ook over het doen van wat men als herder en leeraar liever moest laten, heel rake dingen te zeggen.

4. Prof. G. WEIRECHT. HEILIG IS DE LENTE DES LEVENS! J. M. Bredée's Boekhandel en Uitgevers Mij. Rotterdam.

Van dit in Duitschland en ook in ons vaderland zoo bekende en gewaardeerde „boek voor jongelingen", dat een metterdaad voortreffelijke Levensleer voor den christen-jongeling bevat, is onlangs van de, onder toezicht van Dr. BRONSVELD gemaakte vertaling, een derde druk verschenen.

G.

Uit de Pers.

De *Waarheidsvriend*, die met onverdroten ijver opkomt tegen het oneerlijk spel, dat de modernen in de Hervormde Kerk spelen, heeft het over de wijze, waarop de moderne predikanten vragen stellen bij het afnemen van de belijdenis des geloofs:

Is tal van plaatsen zijn door moderne predikanten weer vragen gesteld bij de openbare belijdenis, die principeel verschillen met de vragen in art. 39 Regl. op het Godsdienstonderwijs voorgeschreven.

Men is vrij om de vragen zelf te formuleeren — maar men is *niet* vrij om het beginsel in die vragen neergelegd te verwerpen, en het door een andere waarheid te verwisselen, welke er principieel van verschilt.

Die b.v. de drieëenheid Gods ontkent, die het wonderbaarlijke in Christus loochent, die Golgotha eenvoudig de bevestiging noemt van de overtuiging van Christus, die het kruis alleen ziet als een symbool van den lijdensweg des Christens — die verschilt principeel met den geest en met de hoofdzaak van de leer der Herv. Kerk en kan en mag geen predikant zijn in de Herv. Kerk en mag ook in die Kerk geen vragen stellen bij het doen van belijdenis, die principieel verschillen van de vragen door de Kerk in art. 39 omschreven.

En daarom, als moderne menschen hun rechten in de Herv. Kerk willen bewijzen, door te zeggen: »we zijn toch toegelaten in de Kerk!« — dan antwoorden we: »da's waar, maar *hoe?*«

Is de predikant, die moderne leerlingen toelicht, zoo eerlijk geweest om zijn beroepsbrief te laten zien, waarin staat, dat hij bij zijn prediking en bij zijn onderwijs niets anders zal verkondigen dan 't geen naar Gods Heilig Woord is? En heeft hij ook laten zien, dat allen die met den geest en met de hoofdzaak van de leer, neergelegd in de Ned. Geloofsbelijdenis, in den Heidelb. Catechismus en in de Leerregels van Dordt, verschillen, *niet* in de Herv. Kerk thuis hooren?

Heeft hij ook gezegd, dat het altijd de eerlijke bedoeling geweest is in de Herv. Kerk, dat men, vrij in bijkomstige dingen, in hoofdzaken met elkaar zou overeenstemmen, opdat het huis niet tegen zichzelf verdeeld zou raken?

En heeft hij, als wetenschappelijk en ethisch ontwikkeld man, niet verteld, dat ieder het zedelijk recht mist om den naam te blijven dragen, als de waarheden, in dien naam vervat, worden prijsgegeven?

De naam Hervormd heeft een degelijk erkende historische beteekenis gekregen en het is alleen een ruwe conscientie en een verstompt hart, dat den naam wil blijven houden als het wezen wordt verworpen.

Wie kan het met een eerlijk gemoed bevestigen Hervormd te zijn, in de Hervormde Kerk thuis te hooren — als alles wat kenmerkend Hervormd is, verworpen wordt?

De leer van de Schrift, de leer van de sacramenten, de leer van de tucht verwerpt men.

De leer aangaande de drieëenheid Gods, aangaande het versoenend lijden en sterven van Christus, aangaande de opstanding des vleesches loochent men.

Eigenlijk mist men elk aanrakingspunt met de leer der Hervormde Kerk.

En daarom handelen de moderne predikanten oneerlijk, als zij bij het toetreden als proponent in de Kerk, welbewust met den geest en met de hoofdzaak der Herv. leer verschillend, beloven overeenkomstig die leer te zullen spreken en handelen.

Ze handelen oneerlijk, als zij met onderteekening van hun beroepsbrief beloven in het midden van de Herv. Kerk niet anders te zullen spreken en handelen dan overeenkomstig Gods Heilig Woord.

Ze handelen oneerlijk, als zij ook anderen bewegen om maar tot de Kerk toe te treden als lidmaten, al verschillen ze met den geest der Hervormde leer en al draagt hun levensbeschouwing een gansch ander karakter.

Zij die geroepen zijn op de gemeente toe te zien en te waken voor de belijdenis en den wandel der gemeenteleden, zij moesten zelf beginnen met de belijdenis in geest en hoofdzaak toe te stemmen en anderen te verhinderen, dat zij zich niet verbinden aan een kerk, waar ze niet thuis hooren.

Maar we leven wat dit betreft in treurige dagen.

Want waar men alle zedelijk recht mist om in de Herv. Kerk de grondslagen van de Herv. Kerk te ontkennen en om te woelen, daar gaat men rustig voort in deze, bewijzende dat de conscientie niet meer spreekt en het gevoel is afgestompt.

Laten wu den ernst van deze schrikkelijke omstandigheid toch gaan voelen.

Laten we niet in het paradijs van den dwaas gaan wonen en de handen voor de oogen houden of zeggen: 't is zoo erg niet.

Laten we ook niet onzen intrek nemen in den kring van hen, de God verzoeken, door te zeggen: de Heere moet het maar anders maken — wij doen niets.

Laten we den ernst van den toestand gevoelen.

Laten we met Maria Magdalena uitschreeuwen: »zij hebben mijnen Heere weggenomen«

Nooit was er dringender behoefte aan de stemmen der getrouwen dan nu — om voor de leer der Kerk op te komen!

Niet minder belangrijk is, wat ze in hetzelfde nummer schrijft over de poging om de Staatsschool weer Christelijk te maken.

Wat is er op schoolgebeid véel veranderd.

De Overheid wilde schoolmeesteren. Zooals de heidensch-grieksche opvatting was: de Staat moest de kinderen opvoeden tot staatsburgers.

Waartegenover staat de bijbelsch-christelijke opvatting: de ouders hebben hunne kinderen op te voeden in de vreeze des Heeren.

Zoo oud als Gods Woord is, zou oud is ook de regel: de ouders moeten zorgen voor hun kinderen. Lees Deut. 6: 7; Ps. 78: 5 enz.

De idee van de Openbare School is dus zuiver heidensch. De Staat laat in het openbaar van Staatswege de kinderen onderwijzen in 't geen zij als toekomstige staatsburgers noodig hebben.

De idee van de bizondere, van de Christelijke Sool is dus geheel Bijbelsch: de ouders zorgen er voor dat hun kinderen onderwijs ontvangen tot eere Gods, tot welzijn voor eigen levensweg.

Nu wilde men aanvankelijk niets weten van dat bizonder, van dat christelijk onderwijs.

Vader Staat zag het met leede oogen aan, dat de School aan de Ouders kwam en dat de kinderen werden onderwezen naar den eisch Gods, in Zijn Woord ons bekend gemaakt.

En geen middel is onbeproefd gelaten om het bizonder, het Christelijk Onderwijs den kop in te drukken.

Evenwel, de Heere heeft het voorspoedig gemaakt.

In het jaar 1857 waren er 58 Christelijke Scholen: in 1891 waren er 500, in 1901 waren er 651 en nu in 1913 zijn er bijna 1100.

1100 Protestantsche Scholen; Scholen met den Bijbel — waar ongeveer 170 duizend kinderen onderwijs naar de Schriften ontvangen.

Voor een goed deel onderhouden door den Staat — maar in 1912 gaven de protestantsche christenen alleen in de Unie-collecte toch nog 100 duizend gulden voor hun Scholen met den Bijbel.

O! wat heeft de Heere groote dingen gedaan; dies zijn wij verblijd.

En nu willen we niet weten van accordeeren met den Staat. Nu willen we niet hooren van halve maatregelen met het Openbaar Onderwijs.

We blijven met ernst en met kracht vragen aan een Christelijke Overheid: doe wat Gods Woord u beveelt.

Geef aan de Ouders volledige vrijheid om hunne kinderen naar den eisch van Gods Woord te onderwijzen en steun die Scholen met alle krachten, naar 't geen billijk, behoorlijk, wenschelijk, noodig is.

Vader Staat doe ons recht.

Ga zelf geen Orthodoxe, neutrale, Roomsche en Joodsche Scholen oprichten. Met vier aangezichten tegelijk loopt Gij tegen vier muren U te pletter.

Geef vrijheid aan de Ouders en Gij doet recht in het midden van Nederland, dat Gods Woord nog niet vergeten is en dat prijs stelt op de vrijheid van zijn burgers.

Trouwens, de oogen gaan steeds meer open voor het gevaar, dat hierin voor de ontwikkeling onzer vrije Christelijke School schuilt, gelijk blijkt uit een citaat, dat de *Waarheidsvriend* aanhaalt uit een Kerkblaadje uitgegeven door D. J. C. V. Meischke te Raamsdonkveer en Ds. I. C. S. Locher te Waspik:

De kerstening der Openbare school, daar heen wil Dr. Kromsigt ons terug roepen. We eischen heel het volk voor den Heere op.

En toch: Het is gemakkelijker te seggen, hoe het niet moet, dan hoe het wel moet. Brengt het middel, dat Dr. Kromsigt voorstelt, ons nu waar we wezen moeten? Hij stelt voor: facultatieve splitsing der volksschool naar de verschillende gezindten. Wat de praktijk aangaat, zal 't op sommige plaatsen helpen; maar zouden niet onze kleine Hervormde minderheden in Brabant en Limburg nog meer in het gedrang komen? En wat het beginsel aangaat: ontkomen we op dien weg aan de splitsing van ons volk? Beantwoordt die splitsing aan den eisch: Heel de Kerk en héel het volk? Is het zulk een groot verschil, of we »de vrije school voor geheel de natie« hebben, of dat de verschillende gezindten de openbare school verdeelen? Het »gelijk recht« van geloof en bijgeloof (en ongeloof?) blijft zoodoende nog meer gehandhaafd. Alvorens van harte met het voorstel in te stemmen, zouden we deze vragen gaarne beantwoord zien.

Aan welk citaat de *Waarheidsvriend* dit nog toevoegt:

Wij willen daar óok de aandacht nog eens op vestigen. Komt op deze wijze de stelling: »héel het volk« niet op haar rug te liggen? Wordt niet eenvoudig de werkelijkheid aanvaard: »een volk, dat verdeeld is?« En is het wel waar, dat op deze wijze de Overheid uitkomt als een *Christelijke* Overheid, daar zij het volk verdeelt in groepjes van orthodoxen, neutralen, (ongeloovigen, vijandigen, socialisten enz. enz. zijn er óok nog), Roomschen en Joden en »elk wat wilse geeft?

En wat is het voordeel dat deze splitsing heeft boven »de vrije school voor heel de natie?«

We vinden het zoo jammer, dat de kwestie door Dr. Kromsigt zóó gesteld is en telkens weer gesteld wordt.

Want wanneer het om het zste beginsel in de schoolkwestie gaat, dan is het toch *dit:* een christelijke Overheid heeft te zorgen, dat de school zooveel mogelijk aan de Ouders komt. De Heere legde aan de Ouders de taak op hun kinderen op te voeden, te onderwijzen en te doen onderwijzen. Dat de Staat gaat schoolmeesteren is maar een heidensch beginsel.

Moest nu niet als één man worden opgetrokken onder de leuze: de vrije school voor héel de natie?

En moest het dwaze denkbeeld van een christelijke openbare school, die de bizondere christelijke school kan dood concurreeren niet verre blijven bij alle besprekingen in deze?

Officieele Berichten.

Classis Brielle.

De kerkeraad der Geref. kerk van Hellevoetsluis bericht, dat de classis Brielle D.V. vergaderen zal te Hellevoetsluis op Woensdag 7 Mei a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 22 April e.k. bij den scriba Molenstraat 90, Hellevoetsluis.

Namens den raad der roepende kerk:
A. KOLLAARD, *praeses.*
P. V. HARTINGSVELDT, *scriba.*

Hellevoetsluis, 7 April 1913.

Vergadering der classe Haarlem, gehouden te Haarlem op Dinsdag 11 Maart l.l.

De voorzitter der vorige vergadering, Ds. Tibben, opent met gebed, nadat gezongen is Psalm 84: 3 en gelezen Psalm 121.

De lastbrieven worden nagezien door Ds. van Wijk en v. d. Meulen. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Een tweetal heeft instructiën.

Het moderamen bestaat ditmaal uit de broeders Ds. Kramer, praeses; Ds. de Vries, scriba en Ds. Tibben, assessor.

De notulen der vorige vergadering worden pro memorie gelezen.

De dienaren des Woords Groenewegen van Halfweg en Dekker van Nieuw-Vennep worden door den praeses geluk gewenscht: eerstgenoemde met zijn komst in onze classe, laatstgenoemde met zijn herstel uit krankheid.

De kerken van Sloterweg, Beverwijk, Westzaan en Krommenie zien hun aanvragen om steun toegestaan; die van Velsen, als zijnde thans vacant, gedeeltelijk.

Eene grensregeling tusschen Haarlem en Velsen blijkt niet noodig te zijn. Deze zaak wordt aan het oordeel der betrokken kerkeraden overgelaten.

De kerken van Zaandam en Koog-Zaandijk ontvingen advies inzake vermaning der tucht over een lid hunner gemeente.

Aan de kerken van Wormer en Velsen worden voor dit trimester resp. drie en één vacature beurten toegestaan.

De classe Alkmaar ontvangt op haar verzoek ook nu weer drie vacaturediensten.

Een uitgebreid rapport over den arbeid der zending wordt uitgebracht door Ds. Breukelaar. Dat geeft stof tot blijdschap en dank aan den Heere, vooral om den goeden gang van den arbeid te Solo.

De kerken van IJmuiden, Vijfhuizen en Wormerveer ontvangen advies in zaken van opzicht en tucht.

Onderscheidene verrekeningen vinden plaats, terwijl collecten en bijdragen worden gelezen.

Daarna wordt de vergadering gesloten door den praeses, die laat zingen Psalm 136: 1 en voorgaat in dankgebed.

Op last der classe:
J. A. DE VRIES, *h. i. scriba.*

Kort verslag van de vergadering van de classis Almkerk, gehouden te Nieuwendijk, 27 Maart 1913.

1. Ds. Goedbloed opent de vergadering op de gebruikelijke wijze.

2. Ds. Goedbloed is voorzitter, Ds. de Jonge, assessor, Ds. Pontier, scriba. Achtereenvolgens zullen scriba zijn: Ds. de Jonge en Ds. Goedbloed.

3. De credentiebrieven worden in orde bevonden. Alle kerken zijn vertegenwoordigd, aan een diaken uit G.-R. wordt keurstem verleend.

4. De notulen worden onveranderd, met dank aan den vorigen scriba, goedgekeurd.

5. Ingekomen: een schrijven van broeder O. uit R.; van broeder H. uit N.; van broeder V. uit W. B.

6. Ds. de Jonge brengt rapport uit van den arbeid der deputaten, benoemd in de kwestie van W. B. Deputaten wordt dank gezegd voor hun arbeid, en met blijdschap de goede uitslag geconstateerd.

7. Ds. Bosch rapporteert over den Evangelisatie arbeid en doet belangwekkende mededeelingen over den arbeid te Heerlen, Maastricht, Eindhoven en Tilburg.

8. Ds. Bosch brengt rapport uit over het suppletiefonds tot ondersteuning van hulpbehoevende kranksinnigen. Aan twee personen wordt hulp verleend.

9. Ds. Pontier rapporteert over den te houden classicalen zendingsdag. Deputaten krijgen machtiging tot het vragen van sprekers.

10. Bij art. 41 K.O. krijgt de kerk van D. advies in een tuchtzaak, ontvangt de kerk van G.-R. toestemming om de tweede trap van censuur toe te passen, doet de kerk van S. eene verblijdende mededeeling over de verhooging van het predikantstractement en verklaart de kerk van W., dat zij inzake het predikantstractement niet meer hulpbehoevend is. De classis spreekt op een desbetreffende vraag haar belangstelling uit met de voorgenomen kerkverbouwing van W. De classis wijst Ds. Pontier aan als consulent voor W. B.

11. Inning collecten voor evangelisatie en Theol. Fac. V. U., en contributiën voor den arbeid in de Rijnprovincie. Als deputaat voor deze contr. wordt aangewezen Ds. Pontier.

12. Regeling vacaturebeurten.

13. De volgende classicale vergadering zal gehouden worden te Werkendam A, roepende kerk: Waardhuizen.

14. Gekozen worden tot afgevaardigden Part. Syn.: DD. Goedbloed, de Jonge, Bosch, primi; DD. v. Rennes, v. d. Zanden, de Joog, sec.; ouderlingen Knol, v. Drunen, v. Helden, primi; ouderlingen Rombout, v. 't Sant, v. d. Meyden, secundi.

15. Aan de Part. Syn. zullen worden voorgedragen als deputaten voor Evangelisatie-arbeid: DD. Goedbloed en Bosch, ouderling Knol.

16. Aan de Part. Syn. zal worden voorgesteld, dat bij het toeleggen van steun aan hulpbehoevende kerken, de toelage niet zal gevonden worden uit omslag, maar uit de kas voor hulpbehoevende kerken.

17. De classis besluit broeder O. uit R. te antwoorden, dat zij bij haar besluit persisteert.

18. Het schrijven van broeder H. uit N. wordt voor kennisgeving aangenomen.

19. Broeder V. uit W. B., ter classicale vergadering aanwezig, wordt uitgenoodigd, zijne beschuldiging, in een vorig schrijven tegen de classis uitgesproken, terug te nemen. Aangezien genoemde broeder daartoe niet kan besluiten, gaat de classis op zijne zaak niet verder in. Bij hoofdelijke stemming wordt dit besluit algemeen goedgekeurd.

20. Bij de rondvraag wordt de wenschelijkheid erkend, dat noch op classicale, noch op synodale vergaderingen alleen gekozen worde uit de aanwezige afgevaardigden.

21. De assessor gaat voor in dankzegging, waarop de voorzitter de vergadering sluit.

Namens de classis,
G. J. PONTIER, *h. t. scriba.*

Buitenland.

Duitschland. De Berlijnsche Stadszending.

Op het jaarfeest van de Berlijnsche Stadszending, die ongeveer dertig jaar geleden door den hofprediker Stöcker gesticht werd, bracht de hofprediker Ohly het jaarverslag uit. Daaraan ontleenen wij het volgende: In den dienst der Stadszending staan 47 zendelingen, 6 candidaten en 17 zusters onder leiding van 7 Theologische inspectoren. Bij 60,200 huisbezoeken en bij talloze gevoerde gesprekken had men te strijden tegen vijandschap, lichtzinnigen spot en totale onverschilligheid ten opzichte van de religie. Trots dit alles kan men een geringe verbetering, wat betreft de ontvankelijkheid voor Gods Woord, vergeleken met het voorafgaande jaar, constateeren. De vrees voor een oorlog, die voor de deur schijnt te staan, werkt daartoe mede. Het wordt opnieuw openbaar, dat geestelijke invloeden dan het meest kracht uitoefenen, wanneer een heilzame schrik de wereld aangrijpt en de onzekerheid van alle aardsche dingen in het licht treedt. Aan de andere zijde wordt de ernstige crisis, die ons vaderland juist in dezen tijd van vele herinneringen doorleeft, door de revolutionairen gebruikt tot een opruiende agitatie en tot een wild prikkelen der volkshartstochten. Elk jaar wordt het terrorisme, door sociaal-democraten uitgeoefend, erger. Dit gaat tegenwoordig zoover, dat kinderen niet meer rustig naar de Zondagsscholen der Stadszending kunnen gaan. Daartegenover is de Stadszending steeds ijverig in de weer om door het stichten van vereenigingen, tehuizen enz., voor de jeugd en ook voor kinderen die niet meer de school bezoeken, te zorgen. De arbeid aan gevallen meisjes en die onder ontslagen gevangenen geeft een blik in een wereld van bittere ellende. 1757 ontslagen gevangenen meldden zich bij het bureau der stadszending aan. Toen eens 41 ontslagen gevangenen naar de arbeiderskolonie Seyda bij Juterbog gezonden werden, kwamen er slechts 8 aan. Het armenbureau gaf op 3215 aanvragen inlichtingen omtrent armen, die van bedelarij hun beroep maken. De arbeid in de tuinen voor werklieden (Laubenkolonien) wordt door sociaal-democraten tegengewerkt. Verblijdend is het feit, dat een vespachter dier tuinen verklaart, dat hij allen kolonisten de huur opzeggen zou, die de samenkomsten der stadszending verstoorden. De zending onder de Zigeuners heeft een eigen huis gekregen. Graaf Zieten te Schwerin stelde een huis tot herstellingsoord voor jongelieden ter beschikking van de stadszending. Het verspreiden van stichtelijke lectuur geschiedt op groote school. Het verslag eindigt met de mededeeling, dat er een tekort van *f* 30,000 was.

De Londensche City Mission hield ook in de maand Maart zijne jaarvergadering. De Lord Mayor presideerde deze samenkomst. Hij zeide daarbij, dat door de toenemende toewijding van de 396 missionairs een groot werk gedaan was ter terechtbrenging van dronkaards, maar hun beste werk had daarin bestaan, dat zij kinderen hadden bekwaam gemaakt om den strijd des levens te strijden. In het verslag werd gemeld, dat in 1912 1126 dronkaards waren terecht gebracht, terwijl de missionairs 1,200,700 bezoeken huis aan huis brachten.

De stadszending van Londen arbeidt reeds 27 jaar. De City Mission van Londen heeft dus heel wat meer arbeiders in zijn dienst dan die van Berlijn, ook als men in aanmerking neemt dat de bevolking van Engeland's hoofdstad drie maal grooter is dan die van Berlijn.

N.-Amerika. Hongerige schapen.

In de *Century Magazine* schreef Prof. Phelps van Yale Universiteit een artikel onder bovenstaand opschrift, waarin hij vele predikanten beschuldigt van allesbehalve Gods Woord te prediken. De hongerige schapen zien op, maar worden niet gevoed. Dat, meent hij, is de reden, waarom niet meer mannen geregeld ter kerk gaan. Dat zoo weinig mannen ter kerk gaan, zegt hij, bewijst nog niet dat de kerk voor het verstandelijke leven geen bekoring heeft.

„Het is ongelukkig", zoo gaat hij voort, „dat niet meer mannen ter kerk gaan, en het is ongelukkiger voor de mannen dan voor de kerk. De mannen hebben meer behoefte aan de kerk, dan de kerk aan mannen. De werkelijke moeilijkheid ligt niet in het wezen van den godsdienst, noch in het wezen van den man. Naast het vraagstuk van seksen en de middelen van bestaan, stellen de mannen over 't geheel genomen meer belang in godsdienst, dan in eenig ander ding. De gewone man is van nature een theoloog. Hij stelt groot belang in het maken van zijn God, zijn opvatting van het heelal, en het vraagstuk van het leven na den dood heeft altoos een onwederstandelijke bekoring gehad, en zal het waarschijnlijk behouden.

De groote moeilijkheid ligt niet in de kerkbanken, maar in den kansel. Er is gemiddeld meer Christelijk geloof in de gemeenten dan in de predikanten. Gedurende den korten tijd dat Emerson predikant was, moest hij een ouden man, die op sterven lag, bezoeken. De jonge predikant mompelde enkele algemeenheden op plompe en verwarde wijze. Eindelijk zeide de oude man: „Jonge man, als gij uwe roeping niet verstaat, moet ge maar naar huis gaan". Emerson, die gekomen was om raad te geven, nam dezen raad aan, en vond geen vrede totdat hij voor goed de kerk verlaten had. Hij was totaal ongeschikt voor predikant, omdat hij het Christelijk geloof niet bezat. En zoodra hij dit inzag, zocht hij een ander beroep.

Een lid van den Senaat der Ver. Staten ontmoette drie predikanten in drie verschillende deelen van het land, en alle drie beklaagden zich, dat ze geen grooter gehoor konden verkrijgen. De senator vroeg den eersten, of hij geloofde dat de Bijbel het Woord van God was. De predikant lachte medelijdend, en zeide dat hij natuurlijk dit niet geloofde volgens de gewone, onbekookte opvatting, en toen ontlastte hij zich van een massa vage metaphysische phrasen.

De senator vroeg den tweeden of hij geloofde aan een toekomstig leven, en de eerwaarde heer zelde, dat hij niet geloofde in persoonlijke onsterfelijkheid, maar dat het wezen van het leven onvernietigbaar was, of iets van dien aard.

De senator vroeg den derden, een predikant van een orthodoxe evangelische kerk, of hij geloofde in de godheid van Jesus Christus. Deze herder van zielen antwoordde, dat alle menschen goddelijk waren. De drie predikanten gaven zelve voldoende redenen op, waarom hun gehoor klein was. Zij hadden niets te geven dan wind. De hongerige schapen zagen op, maar werden niet gevoed".

Al kunnen wij veel van hetgeen Prof. Phelps hier beweert niet onderschrijven, toch zijn wij met hem overtuigd, dat de kerken leeg loopen, wanneer de hoofdwaarheden die Gods Woord leert, of gelooichend of verswegen worden.

Gemengd Nieuws.

Godsdienstige toestand in Wales. Door een correspondent van de *Times* wordt het volgende tafereel opgehangen van den toestand op godsdienstig gebied in Wales, vergeleken met dien van een geslacht te voren:

De oude Theologie en alles wat deze voorstond, verliest snel haar vat op de geesten van jong Wales. Het verminderd kerkbezoek, de verminderde vrijwillige bijdragen voor godsdienstige zaken, de schrille toon van wantrouwen en critiek in de geschriften van de jongere menschen, duidt aan dat een fundamenteele ommekeer plaats grijpt. Niemand kan zeggen waar dit op zal uitloopen.

Laat ons hopen dat de Vrije Kerken in Wales, wanneer het privilegie der Staatskerk is weggevallen, met vernieuwde kracht het volk zullen gaan bearbeiden. Te bejammeren is het, dat de correspondent van de *Times* wijzen kan op het feit, dat er leeraars zijn die in plaats van „de diepe dingen Gods", leeringen der menschen brengen. De zg. „nieuwe Theologie" telt ook aanhangers onder de predikanten der Vrije Kerken in Wales. Het is te voorzien waar dit op moet uitloopen, als niet een nieuwe herleving van het godsdienstig leven plaats grijpt.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

HET GOEDE DEEL.

XL.

BESLIST.

Niet lang meer vertoefden de heeren te Neurenberg. Ieder begreep, dat toch alle verwachting was afgesneden.

Ook graaf Otto maakte zich reisvaardig en vertrok weldra weder naar de Nederlanden, waar hij aan zijn vrouw kon meedeelen, dat het hoofddoel van zijn reis mislukt was.

„We zijn deze zaak niet zonder God begonnen", zeide zij, „en zoo is ook de uitkomst in Zijn hand. We zijn niet beter dan anderen; en al moet ge als balling buiten uw land leven, toch is ons nog veel gelaten. Anderen heeft de belijdenis der waarheid het leven of de vrijheid gekost. Hoevelen hebben niet hun bezittingen verloren. Wij mochten nog alles behouden".

„Gij hebt gelijk", zei de graaf. „We zijn er nog niet het ergst aan toe, al is het hard uit zijn land verdreven te worden, daar vreemden te zien heerschen en op te merken, hoe een valsche godsdienst weer wordt ingevoerd. Doch wat onze bezittingen betreft, ik betwijfel wel eenigszins, en met reden, dat onze oudste zoon, eenmaal groot geworden, veel meer beritten zal, dan den titel graaf van Rothenfels. Worden wij zelf als ketters verdreven, ik acht het volstrekt niet onmogelijk, dat te eeniger tijd onze goederen ons ontnomen worden".

„En wat denkt ge dan te doen?" vroeg de gravin ontsteld, wijl zij wist hoeveel het hart van haar man aan zijn vaderlijk erfgoed hing.

„Daarover heb ik lang gedacht. Het beste zal zijn, dat meenen ook anderen, onze goederen te verkoopen nu dit nog geschieden kan. Althans zoo er een kooper voor te vinden is".

„Twijfelt ge daar aan?"

„Zeker, want de tijden zijn slecht geweest, nu reeds jaren lang. Wie heeft nu nog geld om zulke uitgestrekte goederen als de onze te koopen? In elk geval reken ik er op, dat we bij den verkoop ontzaglijk zullen verliezen. Maar des Heeren wil geschiede. Ik zie niet dat ons een andere weg over blijft".

* * *

Ongeveer een half jaar later hield op een morgen een ruiter stil voor het buiten, dat graaf Otto nog altijd nabij Utrecht bewoonde. Na zich vergewist te hebben, dat hij hier het huis van den heer van Rothenfels voor zich had, reed de ruiter de plaats op, en vroeg in gebrekkig Nederlandsch den heer des huises te spreken.

Een oogenblik later was hij binnen en stond tegenover graaf Otto.

„Edele heer", zoo begon de vreemdeling, „als ge het mij veroorlooft kom ik u over een gewichtige zaak spreken, die mij een lange reis heeft gekost. 't Geldt zoowel uw belang als het mijne".

De graaf zag zijn bezoeker scherp in de oogen. Er zwierven destijds veel gelukzoekers rond, voor wie men wijs deed zich te wachten. Toch was het dat niet, wat hem weerhield om dadelijk te antwoorden. 't Scheen hem toe, dat hij dezen vreemdeling meer had gezien. Maar waar of wanneer, hij kon het zich niet herinneren.

„Zou ik mogen weten met wien ik spreek